

Motion till riksdagen

1986/87:L606

Martin Olsson m. fl. (c)

Statens skadeståndsansvar i näringsverksamhet

Rätten till skadestånd är av största betydelse för den enskildes ekonomiska trygghet. I skadeståndslagen anges grunderna för skadeståndsrätten.

När det gäller statens skadeståndsansvar i affärsmässig verksamhet finns vissa regler som kan begränsa rätten till skadestånd. Med anledning härav har frågor om skadeståndsansvaret för de statligt affärsdrivande verkens verksamhet tagits upp i riksdagsmotioner under de senare åren. Det har gällt frågor som järnvägens ansvarighet för dröjsmålskostnader och postverkets ansvar för försenade eller förkomna försändelser samt televerkets ansvar gentemot abonnent som drabbats av förluster på grund av att han ej medtagits i telefonkatalog.

Bakgrunden till motionerna och motionskraven om översyn av det allmännas skadeståndsansvar har alltså varit att det för statliga affärsdrivande verk finns särskilda skadeståndsregler.

Postverket är t. ex. inte ansvarigt för förluster som orsakats av försening under posthantering med undantag av vissa fall för försenade assurerade eller rekommenderade försändelser eller assurerade paket.

Som framhölls i undertecknad Olssons motion (1985/86:L228) vid föregående riksmöte får man inte så sällan exempel på att försändelser inte kommer fram till adressaten inom normal tid och ibland t. o. m. att försändelser förkommer. När det gäller försändelser mellan privatpersoner föranleder väl förseningarna knappast några ekonomiska förluster utan endast eventuellt viss irritation. Men om försändelserna däremot är av annan karaktär kan förseningar få besvärande och i vissa fall mycket betydelsefulla ekonomiska följder.

Exempel på förseningar, som kan bli kännbara ekonomiskt, eller på annat sätt, är exempelvis försändelser med ansökningshandlingar, anbud och besvarande av uppgifter. Det finns en påstådd ökande tendens till förseningar men vi vill här nöja oss med att konstatera att förseningar förekommer och kan leda till problem. Självklart kan man inte begära att postverket skall kunna distribuera den oerhört stora mängd försändelser det gäller varje år utan att förseningar och andra missöden inträffar. En annan iakttagelse är att det blivit svårare – förmodligen på grund av annan sorteringsteknik – att få klarhet om orsakerna och vilka eller vad som förorsakat förseningar, skador eller att försändelser har förkommit. En viktig fråga är postverkets ansvarighet och vilka ersättningar som kan utgå och i vad mån dessa bestämmelser behöver ses över.

Även SJ:s och televerkets skadeståndsskyldighet är något begränsad enligt

särskilda regler. Enligt "normalvillkor för järnvägstrafik" åtar sig järnvägen inte någon skyldighet att lämna ersättning till den resande för förluster till följd av tågförseningar, tågställelser eller förfelad anslutning. Ersättning kan endast utgå om särskilda skäl kan anses föreligga.

Televerket har meddelat allmänna villkor för telefonabonnemang. I villkoren finns föreskrifter om bl. a. skadestånd. Problem och förluster kan en abonnent drabbas av bl. a. om han eller hon inte kommer med i telefonkatalogen såsom redovisades i lagutskottets betänkande (LU 1986/87:2) under den gångna hösten. I det där redovisade fallet hade en advokat drabbats av begränsning av sin verksamhet och därmed stora förluster på grund av just denna situation.

Enligt vår mening bör det i skadeståndshänseende rådalikställighet mellan staten, när den driver affärsverksamhet, och enskilda näringsidkare. Det bör vara en naturlig utgångspunkt att den enskilde – konsument eller näringsidkare – har samma skydd och rätt till skadestånd oberoende av om motparten är staten eller övrig näringsverksamhet. Staten hör i egenskap av avtalspart omfattas av tillämpningen av gällande lagstiftning på samma sätt som övriga som bedriver verksamhet. Friskrivningsklausuler bör enligt vår mening inte få leda till att konsumentskyddet försvagas eller kringgås.

Det är angeläget att det kommer till stånd en översyn av gällande regler. I nämnda betänkande från lagutskottet motiverade majoriteten sin avstyrkan av motionskraven om utredning av det statliga skadeståndsansvaret med att en skärpning av skadeståndsansvaret kan föranleda något högre priser eller taxor. Men detta kan inte få hindra att reglerna ses över. Det är att märka att motsvarande argument inte brukar framföras eller godtas i andra sammanhang när det gäller att ge den enskilde ett fullgott skydd.

Liksom förordades i den reservation som fogades till nämnda utskottsbetänkande av de tre icke-socialistiska partiernas ledamöter bör riksdagen enligt vår mening begära att en översyn företas av statens skadeståndsansvar i affärsmässig verksamhet i syfte att åstadkomma likställighet mellan statlig och enskild verksamhet.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att en översyn av villkoren för statens skadeståndsskyldighet i affärsmässig verksamhet företas.

Stockholm den 19 januari 1987

Martin Olsson (c)

Marianne Karlsson (c)

Kersti Johansson (c)